

www.norsok.no

NORSØK

Økologisk jordbruk sikrer biologisk mangfold

NORSØK FAGINFO | NR 1 2025 | VOL 10

Norsk senter for økologisk landbruk

Susanne Friis Pedersen, NORSØK

susanne.friis.pedersen@norsok.no

Økologisk jordbruk er en spydspiss for bærekraftig jordbruk blant annet ved å bidra til et stort biologisk mangfold. Ulike tiltak innen allsidig plantedyrking og husdyrhold ivaretar kulturlandskap med stort biologisk mangfold. Færre innsatsmidler, for eksempel pesticider; god ressursutnyttelse, for eksempel mindre nitrogen gjødsel fra mer stabile kilder, og fokus på naturlige økosystemtjenester bidrar også. Biologisk mangfold sikres også ved å holde beitemark i hevd i inn- og utmark. Dette bekreftes av meta-analyser av flere sammenlignbare studier og livsløpsanalyser (LCA).

Bakgrunn

Tap av biologisk mangfold er et globalt problem som plasseres blant de fem største globale utfordringene. Utryddelse av arter går 100 – 1000 ganger raskere enn naturlig tilbakegang. Det betyr at det i døgnet forsvinner 10-100 arter globalt, hvilket enten bekymrer eller får mange til å handle. Bredspektrede sprøytemidler i landbruket kan utilsiktet minke arts mangfoldet. Dyrkingstiltak i økologisk jordbruk har gode løsninger for naturforvaltning på inn- og utmark.

«Økologisk landbruk er et produksjonssystem som opprettholder sunne jordsmonn, bærekraftige økosystemer og folks helse. Dette systemet bygger på økologiske prosesser, biologisk mangfold og kretsløp tilpasset lokale forhold, istedenfor å være avhengig av innsatsfaktorer med uheldig effekt. Økologisk landbruk kombinerer tradisjon,

innovasjon og vitenskap til gagn for vårt felles miljø og fremmer rettferdighet og god livskvalitet for alle.»
(www.IFOAM.bio.)

Økologisk landbruk startet for om lag 100 år siden, da man i ulike land startet arbeidet med å utvikle en annen landbruksmetode enn den gjengse innen landbruket.

Et viktig utgangspunkt for dette arbeidet var skepsis og bekymringer for negative effekter av nye driftsmidler på jord, planter, dyr og mennesker, som f.eks. mineralsk nitrogen gjødsel og kjemisk/syntetiske sprøytemidler. Dette er derfor ikke en del av økologisk landbruk. Vår tids utfordringer på miljø- og klimaområdet kan med måten landbruket drives på bidra til løsninger og mindre belastning av ressurser.

Økologisk landbruk har utviklet seg i takt med utviklingen i samfunnet generelt og landbruket spesielt, men driftsmåten framstår fremdeles forskjellig fra ikke-økologisk

landbruk innen mange fagområder. Helhetstankegangen og varsomhetsprinsippet, eller «føre var»-holdningen, står sentralt i økologisk landbruk når matproduksjonen løpende introduseres for nye innsatsmidler og driftstiltak som kan ha en negativ effekt på omgivende natur og miljø (Serikstad, 2024a).

Økologisk jordbruk sikrer stort biologisk mangfold ved å ha et variert vekstskifte, avstår fra bruk av kjemisk/syntetiske sprøytemidler og mineralisk nitrogen gjødsling, tilfører jorda mye organisk materiale, benytter permanente beiter i utmark og bevarer og utvikler et variert landskap (Hansen m.fl., 2023).

Positive effekter av mangfoldig bruk

Flere undersøkelser viser at det er et større biologisk mangfold på arealer drevet økologisk, sammenlignet med ikke-økologisk areal. Resultatene viste at det i gjennomsnitt var 30 % flere arter og 50 % flere individer på økologisk areal enn på ikke-økologiske arealer. Forskjellene har vært stabile over 30 år. Forskjellen er særlig markant i intensive åkerlandskap (Tuck *et al.*, 2014 referert i Solemdal & Serikstad, 2015). Kantsoner rundt åkeren er ofte større i økologisk drift. Dette er en forutsetning for større biologisk mangfold. I tillegg kan lite jordarbeiding, stor andel av flerårige vekster og jevnlig tilførsel av organisk materiale spille en avgjørende rolle (Carrié *et al.*, 2024 referert i Serikstad, 2024b).

En meta-analyse av 77 studier over 238 vekstskifter i 26 land kombinert med arealbruken i 50 land med henholdsvis økologisk / ikke-økologisk drift viste, at økologiske bedrifter hadde 50 % flere vekst kategorier og 15 % lengre vekstskifter enn ikke-økologiske. Det var flere nitrogenfikserende vekster, flere fangvekster og flere ettårige fôrvekster. (Barbieri *et al.*, 2017 referert i Serikstad, 2024a).

DOK-forsøket hos FIBL i Sveits er et mangeårig dyrkingssystemforsøk, hvor biodynamisk, økologisk og konvensjonell drevet jord sammenlignes. En status etter 45 år viser at det i de økologiske forsøksrutene var to til tre ganger så mange spiredyktige frø som i de konvensjonelle. Dessuten var det dobbelt så mange smådyr som edderkopper, jordløpere og kortvinger (Serikstad, 2024c).

I tillegg til allsidige vekstskifter har økologisk hagebruk også tradisjon for samdyrking, bla. med lavt- og høyt-voksende vekster. Dette kan fremme bedre næringsutnyttelse, ha avskrekkende effekt på skadegjørere eller tjene andre formål.

Bruk av blomsterstriper i frukthager bidrar til et mer allsidig og tallrikt økosystem med flere nyttedyr som rov-insekter, pollinatorer og snyltre til biologisk kontroll av skadegjørere. Det europeiske prosjektet EcoOrchard

registrerte at epletrær nær blomsterstriper hadde opp til 38 % flere naturlige fiender til lus. Dette førte til 15 % mindre skade pga. lus sammenlignet med epletrær lenger unna (Friis Pedersen & Serikstad, 2019).

Engfrøblandinger er blitt mer allsidige med blomsterfrø i blandingen. I tillegg er artene i høyere grad tilpasset pollinatorer og genetisk tilpasset regionale områder (Hind, 2020).

Biologisk kontroll med nyttedyr som holder skadegjørere i sjakk er utbredt praksis i økologisk veksthus. Integreert Plantevern (IPV), som velger minst skadelige tiltak først, følger også denne praksisen. Yrkesbrukere av plantevern er forpliktet til å benytte seg av minst skadelige middel og være bevisste på forbruk. Veksthusbransjen med agurk- og tomatdyrking er godt på vei med hhv. 99 og 86 % brukere som anvender biologisk kontroll (Trandem, 2017).

Økologisk jordbruk

Den internasjonale organisasjonen IFOAM Organics International har utarbeidet retningslinjer for økologisk jordbruk. Disse danner grunnlag for fastsetting av nasjonale regelverk. IFOAM har vedtatt fire prinsipper for økologisk jordbruk.

Helseprinsippet - Økologisk jordbruk skal opprettholde og fremme helse til jord, planter, dyr, mennesker og jordkloden som en udelelig helhet.

Økologiprinsippet - Økologisk landbruk skal bygge på levende økologiske systemer og kretsløp, arbeide med dem, etterligne dem og hjelpe til å bevare dem.

Rettferdighetsprinsippet - Økologisk jordbruk skal bygge på relasjoner som sikrer rettferdighet når det gjelder vårt felles miljø og mulighet for livsutfoldelse.

Varsomhetsprinsippet - Økologisk landbruk skal drives på en ansvarlig og varsom måte for å ta vare på miljøet og beskytte helse og velvære for nåværende og framtidige generasjoner.

De fire prinsippene er grunnlaget for det økologiske jordbrukets vekst og utvikling. De uttrykker hva driftsformen kan bidra med til verden, og er en visjon om å forbedre jordbruket globalt. Prinsippene gjelder for jordbruk i videste forstand og handler om hvordan menneskene samhandler med levende landskap, forholder seg til hverandre og former arven til framtidige generasjoner. Dette omfatter hvordan mennesker forvalter jord, vann, planter og dyr for å produsere, foredle og fordele mat og andre varer.

[IFOAM - Organics International | Home](#)
[IFOAM Organics Europe](#)

Biologisk mangfold

Biologisk mangfold er mangfoldet av levende organismer. Den nasjonale paraplyorganisasjonen SABIMA har godt 10 naturfaglige medlemsorganisasjoner som alle jobber for bevaring av naturmangfold.

Biologisk mangfold skaleres i tre nivåer:

Naturmangfold er det mest overordnede nivå. Naturmangfold er sidestilt med økosystemer. Naturmangfold inkluderer også opprettholdelse av kulturlandskap som er blitt til gjennom generasjoners kontinuerlige jordbruksdrift. Det gjelder slått og beiting i utmark. Bevaring sikres ved å unngå gjengroing (for lite bruk) og unngå bruk av kunstgjødsel (for mye bruk). **Artsmangfold** er det mellomste nivået og refererer til antall arter innen dyre-, plante- og mikroliv. Økologisk jordbruk satser på mangfold som opprettholder en biologisk balanse mellom skade- og nyttegjørere. Det satses på vekstskifter, samdyrking, blanding av arter med sakte- eller hurtigvoksende egenskaper. **Genetisk mangfold** er det minste nivået innen hver art. Økologisk jordbruk ser gener som den minste enhet av liv. Derfor er manipulasjon av gener som flyttes mellom arter; påvirkning av gener med hormoner (i kjøtt); eller homogenisering av deler av arvemassen (i frø) ikke tillatt.

Biologisk mangfold vernes av flere internasjonale avtaler, bla. Rio-konvensjonen fra 1993 (også kalt Biodiversitetskonvensjonen, CBD). Denne konvensjonen er grunnlag for Nagoya- protokollen og Aichi-målene.

[Forside - Sabima](#)

Store norske leksikon [biologisk mangfold – Store norske leksikon](#)

Beiteressursene i utmarka varierer mye i omfang mellom de ulike fylkene. Beiting og slått til husdyrfôr opprettholder biologisk mangfold ved å holde arealene åpne på semi-naturlige naturtyper som lauv-eng, slåttemark, strandeng og naturbeitemark. Det samme gjelder styving av trær og lyngbrenning på semi-naturlige naturtyper som kystlynghei og boreal hei. Slike varierte naturtyper og muligheten for å forflytte seg mellom dem er svært viktig for dyrelivet (Bakken m.fl., 2023).

Skotsk høylandsfe på utmarksbeite. Foto: Susanne Friis Pedersen

Beitemark som drives uten mineralgjødsel, som i økologisk jordbruk, har vist seg å ha større mangfold av beitemarksopp (Jordal & Gaarder, 1993 referert i Hustad, 2015). Ingen bruk av kjemisk/syntetiske sprøytemidler er også en viktig faktor for stort biologisk mangfold i økologisk jordbruk i denne sammenheng.

Beite- og slåttemark er viktige leveområder for pollinerende insekter. Disse arealene er sterkt redusert de siste 50 årene. I tillegg til nødvendige leveområder er pollinerende insekter truet av sprøytemidler, fremmede arter og klimaendringer (Anon., 2021).

Positiv effekt av å avstå fra ikke-naturlig fremstilte driftsmidler

Økologiske prinsipper for kontroll av skadegjørere med forebyggende metoder og helsefremmende tiltak gir større biologisk mangfold enn bruk av kjemisk/syntetiske sprøytemidler. I 528 studier med 2 618 parvise sammenligninger mellom økologisk og ikke-økologisk viste 86 % av studiene at det var flest plantearter, fleste fugler og pollinerende insekter og størst frøbank i jorda som var dyrket økologisk (Sander & Hess, 2019 referert i Serikstad, 2024a).

Ressurser i utmark

Økologisk jordbruk er mangfoldig med henblikk på plantedyrking, husdyrhold og bruk av utmarksressurser. Naturen i Norge gir mulighet for beiting i utmark, som ved ekstensiv drift er i tråd med de økologiske prinsippene. Det kan hentes store mengder føreheter til storfe, sau, geit og hest fra utmark, men det anslås at bare halvparten av disse ressursene utnyttes per i dag (Bakken m.fl., 2023). Mange plantearter er knyttet til beiting. Uten beiting gror arealene igjen og det biologiske mangfoldet reduseres. Ressursene i utmark må hverken utnyttes for ekstensivt eller intensivt.

Kjemisk/syntetiske sprøytemidler, pesticider, brukes mot ugras, sopp og insekter i vanlig jordbruk. Ugrasmidlene utgjør halvparten av det totale forbruket i Norge (Bakken m.fl., 2024). Virksomt stoff og metabolitter av disse kan komme på avveie i naturen. I 5 386 vannprøver fra norske bekker og elver tatt i årene 1995-2018 ble det påvist 78 ulike pesticider (Bechmann m.fl., 2021 referert i Serikstad, 2024a).

Intensivering av jordbruket har medført at leveområdene for mange arter har gått tapt. Lukking av bekker, fjerning av steingjerder og dammer, tidligere slått og større redskaper bidrar til dette. Fuglearter som hekker på bakken, f.eks. vipe og sanglerke, er truet (Pfiffner & Stöckli, 2023). Likeens er fem av syv fuglearter knyttet til semi-naturlige naturtyper i tilbakegang både i antall og utbredelse (Pedersen, 2020 referert i Bakken m.fl., 2023).

Pollinerende insekter er viktige for reproduksjon av 90 % av ville plantearter og 33 % av matplantene i jordbruksproduksjonen globalt (Bakken m.fl., 2023; Hustad, 2015). De trues direkte ved sprøyting, men også indirekte ved at livsgrunnlaget i form av plantemangfold reduseres for eksempel ved å redusere kantsoner og fjerne bunndekket. Pollinerende insekter er den artsgruppen med størst andel rødlista arter, hele 31 %. Særlig er villbier truet (Artsdatabanken 2021b referert i Bakken m.fl., 2024).

Humler er viktige pollinatorer. Foto: Atle Wibe

Lokale ressurser og større mangfold

Ville planters frø spres gjerne gjennom beitedyras fordøyelse (Svalheim & Sickel, 2017 referert i Bakken m.fl., 2023). Derimot fremmer gjødsling med mineralsk nitrogen bare få plantearter som er tilpasset høyere næringsnivå i jorda enn det naturlig forekommende. Se gjerne egen faginfo om næringsbalanse og miljøeffekter i denne serien.

Tilførselen av plantenæring i økologisk drift er generelt lavere enn i ikke-økologisk drift. Organisk gjødsel, bla. i form av husdyrgjødsel, kompost og planterester omdannes til plantenæring over tid, mens lettøselig mineralgjødsel virker raskere. Næringsopptaket fra jord støttes med et rikt

biologisk liv og rotnett er mer omfattende slik at plantene kan ta opp næring fra et større areal. Dermed kan eldre sorter fortsatt dyrkes og større genetisk mangfold bevares (Svartedal m.fl., 2016). Eldre sorter gjør det samtidig mulig å ta egne frø av dem, sånn at frøene fra start er tilpasset lokalklimaet.

Virvelløse smådyr som lever på jordoverflaten er også en viktig del av det biologiske mangfoldet og har stor betydning som livsgrunnlag for andre større dyr, for eksempel fugler, pattedyr og flaggermus. I Tyskland er mengden av insekter redusert med 75 % på vernete arealer i tilknytning til jordbruks-arealer i løpet av 30 år, viser 63 studier (Pfiffner & Stöckli, 2023).

Tre globale oversiktsstudier bekrefter at økologisk jordbruk har en positiv effekt på grupper som pollinatorer, nyttedyr, nedbrytere og artsrikdom av planter. Sammenligningene viser 90 % flere pollinatorer, 35 % flere nyttedyr, 55 % flere leddyr og 75 % flere plantearter (Pfiffner & Stöckli, 2023). Habitater (levesteder) for ville arter er markant større (72 %) på økologiske arealer i landområder med intensivt jordbruk, men også økologisk areal i fjellregioner viser økt naturmangfold på 50 % sammenlignet med ikke-økologiske arealer (Pfiffner & Stöckli, 2023).

En norsk sammenlignende undersøkelse av jordliv i bringebærfelt dyrket hhv. økologisk og ikke-økologisk bekrefter også, at i jorda og på bakken blir mangfoldet tatt bedre vare på i den økologiske drifta (Wibe m.fl., 2021).

I økologisk husdyrhold er det også begrensninger på hvor intensivt dette kan være, f.eks. kan det bare brukes saktevoksende fjørferaser. Det er krav om større areal ute og inne for mange dyreslag, sammenlignet med ikke-økologisk drift. Se egen faginfo om dyrevelferd i denne serien.

Disse tiltakene samsvarer med prinsippene for økologisk jordbruk om varsomhet og kretsløp idet man avstår fra å manipulere frø og sikre kretsløp med lite input.

Beitedyr sprer frø fra ville planter og mangfoldet blir større. Foto: Susanne Friis Pedersen.

Livsløpsanalyser

Livsløpsanalyser, LCA, er en mye brukt metode for å skape et helhetsbilde av hvor stor den totale miljøpåvirkningen er under et produkts livssyklus. Slike analyser kan også brukes på hele driftssystem i jordbruket. Ved vurdering av et helt driftssystem legges det ofte vekt på klimabelastningen. Dette innebærer ofte at intensive jordbrukssystemer favoriseres. Mindre intensive systemer som økologisk jordbruk ikke blir kreditert i like stor grad fordi beregningene ofte ikke omfatter biologisk mangfold, jordkarboninnhold og forurensning (Hansen m.fl., 2023).

Flere parvise sammenligninger av økologisk/ikke-økologisk drift konkluderer at det er mindre negativ effekt på klima og mindre ressursbruk og økotoksisitet ved økologisk drift. Sammenligningene ble gjort med bakgrunn i 77 studier og konklusjonen gjelder både for utregning per areal og per kilo produkt (Boschiero *et al.*, 2023 referert i Serikstad, 2024a).

Økosystemtjenester og naturens goder

Analyse av økosystemtjenester kan også gi et helhetsbilde til vurdering av driftssystemer i jordbruket.

Økosystemtjenester er funksjoner som enten støtter, regulerer, forsyner eller bidrar kulturelt til hele økosystemet (naturmangfoldet). FN definerte 24 slike tjenester ved lansering av begrepet i 2005. En støttende tjeneste er bevaring av kantsoner og pollinerende insekter, som tidligere omtalt. Som regulerende regnes f.eks. drift med plantedekke som hindrer erosjon. Forsynende tjenester kan være å sikre tilholdssteder for fugler og andre smådyr eller å sikre rent vann. Bevaring av åpne beitelandskap er kulturelle økosystemtjenester. En nasjonal utredning i Norge anerkjente økologisk drift sammen med andre ekstensive driftsformer, som garanti for bevaring av biologisk mangfold, særlig i åpne områder i lavlandet (Anon., 2013).

Ved å avstå fra bruk av kjemisk/syntetiske pesticider kunne det også hende at nyttevekster i kantsonen rundt dyrket åker kunne inndras i matfatet og kostholdet dermed gjøres mer variert. På lang sikt vil slike tiltak også gjøre norsk mat mer attraktiv og trygg.

Økosystemtjenester betraktes også som samfunnsgoder.

Bærekraftig utvikling

En bærekraftig utvikling skal imøtekomme dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov. Slik ble det formulert i Brundtland-rapporten «Vår felles fremtid» i 1987.

Bærekraftig utvikling har tre dimensjoner:

Økonomisk bærekraft handler om å sikre økonomisk trygghet for mennesker og samfunn.

Økologisk bærekraft handler om å lykkes med god matforsyning, god ressursutnyttelse og -balanse, god helse for jord, planter, dyr og mennesker.

Sosial bærekraft handler om å sikre alle mennesker et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv.

Ofte er det, som her, den økologiske dimensjonen som vektas mest, men bærekraft er på dagsordenen i mange sammenhenger for å finne operative og sammenlignende metoder. FN har vedtatt 17 bærekraftsmål for dette årtusen. Disse målene er underbygd av 231 globale indikatorer.

[Framtiden i våre hender | For en grønn og rettferdig framtid](#)

[Økologisk Norge](#)

[bærekraft – Store norske leksikon](#)

Bærekraft og samfunnsgoder

Det er vanskelig å sammenligne graden av bærekraft, men på europeisk plan er det sammenlignbare standarder på vei. Landbrukssektoren vil også etter hvert bli omfattet av dette og foretak vil bli vurdert ut fra sin bærekraftige ytelse (performance) eller sine steg mot mer bærekraftig utvikling (Bakken m.fl., 2024). Regjeringen har siden 2022 rapportert årlig til Stortinget om arbeidet med FNs 17 bærekraftsmål. Formålet er å gi Stortinget grunnlag for å vurdere utviklingen av bærekraftsarbeidet i Norge. Likeens er det fra 2024 pålagt større foretak å redegjøre for sin bærekraftstatus (Anon., 2024). I tillegg til de globale indikatorene knyttet til målene, er det foreslått nesten 500 nasjonale indikatorer; siden 2024 er 192 indikatorer tallfestet (Bakken m.fl., 2024).

Siden 1995 har man på gårdsnivå i Norge hatt en frivillig rapportering, Kvalitetssystem i landbruket (KSL). Nesten alle, 99 %, av bøndene er med på dette i en eller annen grad. KSL har status som «Tilsvarende FSA-standard» (FSA – Farm sustainability assessment). På initiativ fra Stiftelsen Norsk Mat er det blitt opprettet en faggruppe som skal jobbe med å innarbeide bærekraftige spørsmål i denne rapporteringen (Bakken m.fl., 2024).

Noen land har kommet langt i utviklingen av økologisk jordbruk og produksjon. Østerrike er det landet i Europa med størst andel økologisk areal, i 2022 var det 25,3 % av totalt landbruksareal. Østerrikes geografi og landbruksstruktur minner en del om Norges. Det østerrikske nasjonale miljøprogrammet (ÖPUL) anerkjenner økologisk jordbruk som garantist for bevaring av biologisk mangfold, fruktbar jord og reint vann. Dette omfatter bla. satsingsområdet «genetisk og biologisk mangfold», med tiltak som «ingen bruk av plantevernmidler eller nitrogengjødsling» og «ingen bruk av vekstregulerende midler i korndyrking» og heller sein slått til høy fremfor tidlig slått til silo (Bergslid m.fl., 2023).

Danmark er det landet i Europa med størst forbruk av økologisk mat målt i verdi på 11,8 % i 2023 (Ø.L., 2024). En dansk vitenssynthese konkluderer med at økologisk jordbruk bidrar positivt til samfunnsgoder som biologisk mangfold, jordfruktbarhet og husdyrvelferd (Jespersen m.fl., 2015 referert i Serikstad, 2024a).

Samfunnsgodene fra økologisk jordbruk består også i reduserte utgifter til behandling av utilsiktede belastninger for mennesker og natur. EU-gruppa i IFOAM Organics International har lansert kampanjen «Stop harm», som setter fokus på de store skadevirkningene fortsatt bruk av pesticider påfører natur, planter, dyr og mennesker. Yrkesmessig eksponering for pesticider settes i kausal sammenheng med kreftsykdom i prostata, eggstokk, mage, tykktarm, blære og lunger; psykisk helse med større forekomst av depresjon, nervesykdom som Parkinson og ALS (Benador *et al.*, 2019).

Skadevirkningene er en samfunnsøkonomisk byrde. Ved å støtte økologisk jordbruk i stedet for å være del av pesticidproblematikken, støttes også tilgang på rent vann, fravær av forurensing og bevaring av biologisk mangfold.

I ny norsk nasjonal strategi for økologisk jordbruk ordlegges det slik: «For å kunne produsere nok og trygg mat i Norge, også i fremtiden, er det viktig å forsterke kunnskap om matproduksjon som ikke går på bekostning av naturen og vårt fremtidige ressursgrunnlag.

Økologisk jordbruk bidrar til å utvikle norsk jordbruk i en bærekraftig og miljøvennlig retning. Kunnskap om økologien kan bidra til god jordhelse, dyrevelferd, biologisk mangfold og føre til at folk forvalter gården enda bedre» (Anon. 2025).

FN's bærekraftsmål samler verden i en retning, som skal imøtekomme dagens behov uten å ødelegge mulighetene for, at kommende generasjoner skal få dekket sine behov. Etter Norad.

Litteratur

- Anon. 2013. Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester. Norges offentlig utredninger. NOU:10. Miljøverndepartementet. 431 s.
- Anon. 2021. Tiltaksplan for ville pollinerende insekter 2021-2028. Departementene. 72 s. [Tiltaksplan for ville pollinerende insekter 2021–2028](#)
- Anon. 2024. Bærekraftsrapportering. Finansdepartementet. [Bærekraftsrapportering - regjeringen.no](#)
- Anon. 2025. Fra økologisk jord til middagsbord – nasjonal strategi for økologisk jordbruk 2025-2032. LMD. 52 s.
- Bakken, A.K. m.fl. 2023. Bærekraft i norsk jordbruksproduksjon. Kunnskapsstatus for videre analyser. NIBIO rapport nr. 110 (vol. 9) 90 s. [NIBIO RAPPORT 2023 9 110.pdf](#)
- Bakken, A.K., Haarsaker, V. & Korsæth, A. (red.) 2024. Bærekraft i norsk jordbruksproduksjon. Premisser og tiltak for forbedringer. NIBIO Rapport nr. 110 (vol. 10) 196 s. [NIBIO RAPPORT 2024 10 110.pdf](#)
- Benador, L., Damewood, K. & Sooby, J. 2019. Roadmap to an organic California: Benefits Report. St. Cruz CA: California Certified Organic Farmers (CCOF) Foundation 44 p. [CCOF-RoadmaptoOrganic-Report-Final-HighRes.pdf](#)
- Bergslid, I., Ebbelvik, M. & Serikstad, G.L. 2023. Økologisk landbruk i Østerrike. Politiske virkemidler – et fyrtårn for norsk landbrukspolitikk? NORSØK Rapport nr. 1 (vol. 8) 36 s. [Organic Eprints - Økologisk landbruk i Østerrike Politiske virkemidler – et fyrtårn for norsk landbrukspolitikk?](#)
- Friis Pedersen, S. & Serikstad, G.L. 2019. Flerårige blomsterstriper – et verktøy til bedre skadedyrkontroll i epledyrking. Norsk bearbeidet versjon av FIBL utgivelse 2018. NORSØK Faginfo nr. 4 (vol. 4) 16 s. [Flerårige blomsterstriper – et verktøy til bedre skadedyrkontroll i epledyrking](#)
- Hansen, S., Serikstad G.L. & Bergslid I.K. 2023. Økt økologisk bærekraft – Utfordringer og muligheter for økologisk landbruk. NORSØK Rapport nr. 8 (vol. 8). 60 s. [NORSØK RAPPORT nr. 8 vol 8 Økt økologisk bærekraft.pdf](#)
- Hind, L.J. 2020. Blomstereng og regionale frøblandinger. NIBIO Nyheter [Blomstereng og regionale frøblandinger - Nibio](#)
- Hustad, M., 2015. Biologisk mangfold i landbrukets tjeneste – basishefte om samspill og utfordringer. OIKOS Rapport. 36 s. [biologisk-mangfold-i-landbrukets-tjeneste.pdf](#)
- Pfiffner L. & Stöckli, S. 2023. Agriculture and biodiversity. Impacts of different farming systems on biodiversity. FIBL fact sheet 1548. FIBL. 16 p. [Agriculture and biodiversity](#)
- Serikstad, G.L. 2024a. Hvorfor økologisk produksjon og mat? Oppsummering av litteratur innen viktige fagområder. NORSØK Rapport nr. 17 (vol. 9) 38 s. [NORSØK Rapport nr. 17 vol 9 2024 Hvorfor økologisk produksjon og mat.pdf](#)
- Serikstad, G.L. 2024b. Økologisk drift øker det biologiske mangfoldet. Agropub. [Økologisk drift øker det biologiske mangfoldet @ Agropub](#)
- Serikstad, G.L. 2024c. DOK-forsøket: Økt jordfruktbarhet og biologisk mangfold. Artikkel på nettstedet Agropub. [DOK-forsøket: Økt jordfruktbarhet og biologisk mangfold @ Agropub](#)
- Solemdal, L. & Serikstad, G.L. 2015. Økologisk landbruk sin spydspissfunksjon. NIBIO Rapport nr. 87 (vol. 1). 50 s. [NIBIO Rapport 87 2015 Spydspiss.pdf](#)
- Svartedal, N., Tempelmann Mezzera, K.-A. & Bakkebø Fjellstad, K. 2017. [Bevaring gjennom bruk er bedre enn bare bruk. Nasjonal rapport om biologisk mangfold.](#) NIBIO Bok nr. 11, vol. 2) 126 s.
- Trandem N. 2017. Integrert plantevern i Norge. NIBIO Tema. [Integrert plantevern i Norge - Nibio](#)
- Wibe, A., Pommeresche, R., Rittl, T. & Båtnes M. 2021. Jordlivet I bringebær- og jordbærfelt. Effekt av driftsform innen bringebærproduksjon og ozonbehandling av jordbærplanter. NORSØK Rapport nr. 16, vol. 6. 32 s. [NORSØK Rapport 16 2021 Jordliv i bringebær- og jordbærfelt.pdf](#)
- Økologisk Landsforening. 2024. Økologisk markedsrapport 2024. 48 s. [markedsrapport-2024 oktober-enkeltsider.pdf](#)

Les mer

Stop harm – make Europe agroecological [#StopHarm - Stop subsidising harm, Make Europe agroecologic](#)

Fagartikler om biologisk mangfold [Biologisk mangfold \(Fagartikler: Miljø\) @ Agropub](#)

Pollinerende insekter, som f.eks. bier, er en vital del av det biologiske mangfoldet. Foto: Vegard Botterli

Denne Faginfoen er en av fire som omhandler miljø-, bærekraft- og tilleggsverdier fra økologisk jordbruk. De andre tre har som tema: Husdyrvelferd; Ikke-fornybare ressurser; Næringsbalanse og miljøeffekter. Økologisk jordbruk har en spydspissfunksjon som trekker hele landbruket i mer bærekraftig retning. Derfor er økologisk jordbruk som driftsform fremhevet i Hurdalsplattformen. Det er vedtatt nasjonal strategi med handlingsplan for økologisk jordbruk for årene 2018-2030. Hovedmålet er å stimulere til økologisk produksjon som er etterspurt i markedet. Heri inngår tre hovedområde: 1) Kunnskap og kompetanse, 2) Legge til rette for økologisk produksjon og 3) utvikling av en effektiv verdikjede. Den nasjonale strategi for økologisk landbruk, som ble vedtatt i 2018, ble i 2025 supplert med et mål om 10 % det norske jordbruksarealet skal være økologisk innen 2032.

Målet med de fire Faginfoene er å skape bevissthet og dialog som kan virke motiverende for både forbrukere og produsenter.

Dette inngår i et prosjekt støttet av Landbruksdirektoratet gjennom utviklingsmidler til økologisk jordbruk.

Økologisk jordbruk sikrer biologisk mangfold

NR X | 2025 | VOL 10

NORSØK FAGINFO

Ansvarlig redaktør: Turid Strøm
Fagansvarlig redaktør: Grete Lene Serikstad
Forfatter: Susanne Friis Pedersen, NORSØK
ISBN: 978-82-8202-220-0
Forsidefoto: Debio

www.norsok.no